

Een ode aan de trage tijd

Alles vraagt tijd, soms heel veel tijd. Het duurt jaren voordat een jong olijfboompje olijven geeft. Zo is het ook met kinderen en hun opvoeding: het vraagt en kost tijd. De tijd nemen voor de opvoeding van kinderen is een oase van gezond verstand.

DOOR: PENNY RITSCHER – Tegen het einde van de winter kijken we ongeduldig uit naar de bloesems van de amandelboom. Het heeft geen zin te proberen de boom te stimuleren om sneller te bloeien: de amandelboom bloeit als het moment daar is, soms eerder, soms later, afhankelijk van hoe warm of koud het seizoen is geweest. De bloei van de boom volgt een eigen logica en een eigen ritme. De logica en het ritme van de amandelboom lijkt op de logica en het ritme van het opgroeien van kinderen: de ontwikkeling van kinderen is in essentie even mysterieus, wars van programma's, planmatige ontwikkeling en testresultaten als de ontwikkeling van de amandelbloesem. We kunnen de groei alleen met respect en vertrouwen volgen. Zo moeten we ook vermijden om in de verleiding te komen kinderen te willen 'rijpen' voor ze er klaar voor zijn en de seizoenen in de maling te nemen, ten koste van de 'smaak'. Prestatiedruk is, zeker in het domein van de opvoeding, contraproductief.

Verrassend genoeg komt uit de wereld van de arbeid de bevestiging van de 'productiviteit' van de traagheid. Het is een nieuwe tendens uit de Verenigde Staten onder de naam 'slow work' die erkent dat als het gaat om intelligentie, vernieuwing en creativiteit, mensen het beste van zichzelf geven als ze kunnen werken in een zekere rust.

Wat betekent een 'slow'-benadering in de praktijk van het werken met kinderen? Het gaat in de eerste plaats over het opnieuw formuleren van wat 'productiviteit' in een voorziening voor jonge kinderen betekent, over het hebben van aandacht en tijd voor alledaagse zaken en de mogelijkheid om de routinematige momenten op een sociale en reflectieve manier te beleven.

Een 'slow'-benadering van de opvoeding van

kinderen betekent dat er voldoende tijd is voor vrije buitenactiviteiten, zodat kinderen kunnen opgaan in hun spel in een omgeving die zorgvuldig is ingericht en wordt beheerd. Zo kunnen kinderen verblijven in een vertrouwde en eigen omgeving in de open lucht die het hen mogelijk maakt ontelbare kortstondige activiteiten te beleven en op een vrije manier te spelen zonder vooropgesteld resultaat. Het geeft kinderen de kans om samen te ervaren, experimenteren, te doen en ongedaan te maken. Het geeft kinderen evenveel mogelijkheden om in contact te zijn met de tijd die wordt opgelegd door de natuur: de tijd die de morgenzon nodig heeft om de rijp te laten verdwijnen, de dauw te drogen en de schaduwen op de muur te veranderen. Het

is ook de tijd van droge bladeren die langzaam uit-eenvallen en composteren tot humus.

Het leven van veel kinderen, ook de allerkleinsten, wordt vandaag bepaald door het ritme van de media, de programma's op de televisie. Door de vlugge beelden die versterkt worden door beklemmende geluiden verschaffen deze programma's kinderen een opwindend en irreal concept van tijd. De televisieprogramma's spiegelen kinderen een vervormd idee van tijd voor: dingen gebeuren in een ogenblik en door een tik met een toverstok wordt het verbrande bos weer groen. In het echte leven is er geen toverstok of muisklik die de dingen kan doen veranderen. Alles vraagt zijn tijd, soms heel veel tijd.

'Waarom wordt de appel zwart op de plaats waar gesneden is?', vraagt Daniel zich af. 'Omdat de lucht wordt opgenomen binnen in de appel, suggereert Pietro. De pedagogisch begeleider grijpt de gelegenheid aan en stelt voor om de appel een paar dagen te laten liggen om te zien wat er gebeurt.'

Penny Ritscher is auteur van verschillende publicaties over 'slow education', onder andere Slow school Pedagogia del quotidiano, Giunti, 2011;
E: giasta@centroin.it